

GİRİŞ

Mövzunun aktuallığı. Hər bir ölkədə iqtisadi vəziyyəti iki mühüm göstərici ilə müəyyən etmək olar. Bunlardan biri inflyasiya səviyyəsi, digəri isə iqtisadi artımdır. Doğrudur, iqtisadi inkişaf iqtisadi artımdan daha geniş məvhum olmaq etibarilə, özündə həm də sosial, ekoloji, mənəvi və s. kimi digər amilləri də birləşdirir. Amma birmənalı olaraq qəbul etmək olar ki, ölkədə iqtisadi inkişafa nail olmağın ən mühüm şərti ilk növbədə iqtisadi artımın davamlılığının təmin edilməsidir. Qeyd etmək lazımdır ki, istənilən iqtisadi artım uzunmüddətli iqtisadi inkişafı təmin edə bilməz və bu məqsədlə dinamik tarazlı iqtisadi artımın əldə edilməsi olduqca vacibdir. Başqa sözlə, elə bir iqtisadi artım səviyyəsi əldə edilməlidir ki, o, dövrdən-dövrə dinamik olaraq dəyişən məcmu tələb ilə məcmu təklifin bərabərliyini təmin etsin. Belə bir iqtisadi artım səviyyəsinin əldə edilməsi məqsədlə müxtəlif iqtisadi konsepsiyalar işlənib hazırlanmışdır. Lakin bunlardan keynsçi və neoklassik iqtisadi məktəblərin təklif etdikləri iqtisadi artım modelləri daha geniş tətbiq edilmələri ilə seçilir. Cəmiyyətin inkişafının müxtəlif mərhələlərində iqtisadi artımın mahiyyətinin və rolunun dəyərləndirilməsi fərqli xarakter daşmışdır. Tarixən əhalinin artımı və buna müvafiq tələbatların genişlənməsi prosesi ilə resursların dinamikası arasındakı tarazlığın qeyri-münasibliyi iqtisadi artım probleminin aktuallığını şərtləndirmişdir. Eyni zamanda məhdud resurslar çərçəvəsində artan tələbatların ödənilməsinin elmi əsaslarda təşkilini zərurətə çevirmişdir. Bu aspektdən müasir dövr üçün iqtisadi artıma məhdud resurslardan səmərəli istifadə olunması baxımından xarakterik olan xüsusiyyət, insan amilinin daha qabarıq formada həlledici amil kimi qəbul edilməsindən ibarətdir. Ümumilikdə, iqtisadi artım bir çox sosial-iqtisadi xarakterə malik olan problemlərin həllinə əsas yaradan başlıca vasitə kimi qiymətləndirilir. Belə ki, iqtisadi artım ümumidaxili məhsulun kəmiyyət artımını əks etdirməklə, əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb olur. Başqa sözlə, iqtisadi artım cəmiyyətin inkişafının əsasında dayanır. İqtisadi artım cəmiyyətin inkişafının əsasında dayanan və lokomotiv rolu oynayan amillərdən biridir. Buna baxmayaraq təcrübə göstərir ki, yalnız iqtisadi artımın təmin olunması nəminə həyata keçirilən tədbirlər müəyyən zaman keçdikdən sonra nəinki cəmiyyətin qeyd olunan başlıca probleminin əllinə müsbət təsir göstərir, əksinə resursların səmərəsiz istifadə olunmasını şərtləndirir. Buna görə də, iqtisadi artımın kəmiyyət artımı ilə yanaşı olaraq, keyfiyyət təkmilləşdirilməsi müasir dövrün tələbləri sırasında yer alır. Məhz bu aspektdən potensial imkanlara əsaslanmaqla keyfiyyətli iqtisadi artımın

təmin olunması daima aktualıq kəsb etmiş və bu gün də aktual olmaqdadır. Odur ki, iqtisadi artımın ÜDM-in kəmiyyət artımı ilə yanaşı olaraq, onun keyfiyyət baxımından təkmilləşdirilməsi müasir dövrün obyektiv reallığı kimi çıxış edir və hər bir dövr üçün əsas vəzifələrdən hesab olunmaqdadır. İstənilən ölkədə mövcud olan yoxsulluq və işsizlik probleminin həlli və davamlı iqtisadi inkişafın əldə edilməsi ilk növbədə dayanıqlı iqtisadi artımın təmin edilməsindən birbaşa asılıdır. İqtisadi artım ölkənin iqtisadi, siyasi və hərbi cəhətdən güdrətlənməsinin əsas hərəkətverici qüvvəsidir və ümumilikdə iqtisadiyyatın səmərəli fəaliyyətinin yekun nəticəsidir. İqtisadi artım iqtisadi sistemin xarakterindən və formasından asılı olmayaraq istənilən hökumətin təmin etməyə çalışdığı vəziyyətdir. Məhz bu səbəblərdən də hər bir hökumət iqtisadiyyatda sosial-iqtisadi tərəqqinin ən mühüm amillərindən biri kimi iqtisadi artımın təmin edilməsinin və tənzimlənməsinin normativ hüquqi bazasının daima təkmilləşməsində və müasir tendensiyalara uyğunlaşdırılmasında maraqlıdır. Bu baxımdan, yuxarıda qeyd olunan məqamlar kurs işinin aktuallığına dəlalət edir. Tədqiqatın predmetini - müasir mərhələdə milli iqtisadiyyatda iqtisadi artım amillərinin müvafiq prosesdəki iştirakının xarakterik xüsusiyyətlərini özündə əks etdirən nəzəriyyələr təşkil edir. Kurs işinin məqsədi fənn üzrə əldə olunan nəzəri və praktiki biliklərin daha da dərinləşməsidir. İnformasiya əsasən internet saytları və iqtisadi kitablardan götürülmüşdür. Kurs işində iqtisadi artımın tipləri və amilləri araşdırılmışdır.

PLAN

- İqtisadi artımın mahiyyəti.
- İqtisadi artımın xüsusiyyətləri.
- İqtisadi artımın modelləri və tipləri.
- İqtisadi artımın amilləri.